Ajuntament de Barcelona

INFORME

de l'Observatori permanent per a la convivència

2007

INDEX

PRESENTACIÓ 3

Marc institucional *4*
Objectius *4*
Organització *5*

CONEIXEMENT I INFORMACIÓ
Territorialització *8*
Diagnosi *8*

COL·LABORACIÓ AMB LA XARXA ASSOCIATIVA 13

INSTRUMENTS DE TREBALL 14
Col·laboracions amb entitats i associacions *14*

ELS PROJECTES I INTERVENCIONS L'ANY 2007 20
Ús dels espais d'utilització col·lectiva *20*
Corresponsabilització ciutadana *23*
Sensibilització i educació *25*

PRIORITATS PER L'ANY 2008 27
Convivència als espais públics *27*
La convivència a l'entorn escolar i educatiu. *27*
Les Mesures Educatives o en Benefici de la Comunitat. *28*

PRESENTACIÓ

En la Memòria del Pla per a la promoció del civisme referida al període gener 2004 a desembre 2006, s'estableix com a objectiu principal de les polítiques i intervencions que calia posar en marxa, la definició d'una línia de treball de llarg recorregut que permetés la millora de la convivència a la ciutat.

En aquest sentit, al llarg dels primers anys del Pla per a la Promoció del Civisme, les intervencions es van dirigir al conjunt de barcelonins i barcelonines a través d'accions d'informació i de sensibilització que generessin una dinàmica de col·laboració ciutadana i la construcció d'un sentiment de coresponsabilització envers al medi i el manteniment de la qualitat dels espais públics i dels seus usos socials.

Les intervencions d'aquests primers anys, volien reforçar aquells aspectes que en l'imaginari col·lectiu permeten la incorporació d'hàbits que potenciessin la convivència. Es tractava doncs que, de forma natural, la ciutadania incorporés hàbits de respecte envers els altres i envers l'entorn. El soroll, la tinença responsable d'animals de companyia, l'ús de l'espai públic, la neteja i la coresponsabilització dels ciutadans i ciutadans varen ser els cinc àmbits temàtics sobre els quals es va voler incidir.

La necessitat de donar un espai normatiu i de regulació a aquelles activitats amb alta incidència en les relacions de convivència a la ciutat, va portar a la redacció de l'Ordenança de Mesures per Fomentar i Garantir la Convivència Ciutadana a l'Espai Públic de Barcelona.

L'Ordenança, aprovada el desembre de 2005, va instituir l'Observatori Permanent per a la Convivència com a òrgan amb funcions de consulta, recollida, anàlisi i intercanvi de dades i informació.

Després d'una etapa inicial en què la tasca de l'Observatori va centrar-se a implementar criteris i intervencions en matèria de civisme als districtes, mitjançant la dinamització de les intervencions i accions a càrrec de d'una entitat a cada districte, es va considerar que per a la consolidació d'aquestes línies de treball calia millorar l'eficiència dels recursos emprats. En aquest sentit, l'any 2007 es posà en marxa una estructura coordinada des del propi Observatori. Un tècnic de civisme es posà a disposició dels districtes, amb dependència de les Gerències i coordinació tècnica des de l'Observatori.

Les eleccions municipals del 2007 van definir un nou cartipàs que proposava la incorporació de l'àmbit d'intervenció relacionat amb el Civisme i la Convivència a l'Àrea de Prevenció, Seguretat i Mobilitat. Aquesta incorporació s'ha concretat amb l'adscripció de l'Observatori Permanent per a la convivència a la Direcció de Serveis de Prevenció. Adscripció que permet posar en valor dos àmbits d'intervenció municipal que vénen treballant en el marc de la convivència: les Secretaries Tècniques de Prevenció i els recursos territorialitzats de l'Observatori permanent per la convivència. En aquest sentit, sembla clar que avui parlar de convivència, és parlar de polítiques i intervencions d'anticipació a les tensions que la vida en societat comporta.

El funcionament de les Secretaries Tècniques de Prevenció, els àmbits de treball en els quals intervenen, la posició en l'organització dels districtes i els nivells de coneixement i contacte amb els territoris aconsellen definir un àmbit d'intervenció que integri les propostes i respostes al voltant de les polítiques de convivència i prevenció. És així com en el darrer trimestre de 2007 es va iniciar el treball conjunt, amb l'objectiu de cara l'any 2008 de definir programacions i línies de treball que permetin posar en valor les capacitats de les polítiques de convivència, prevenció i seguretat que la ciutat de Barcelona ha anat definint al llarg d'aquests darrers anys.

Marc institucional

L'Observatori permanent per a la convivència i la promoció del civisme és un òrgan col·legiat de caràcter permanent adscrit a l'Àrea de Prevenció, Seguretat i Mobilitat.

La missió de l'Observatori és crear instruments que permetin diagnosticar l'estat de la convivència en l'espai públic, planificar actuacions de millora i avaluar-ne l'impacte. La seva adscripció a la Direcció de Serveis de Prevenció permet trobar espais d'anàlisi, programació i gestió comuns amb les Secretaries Tècniques de Prevenció dels districtes.

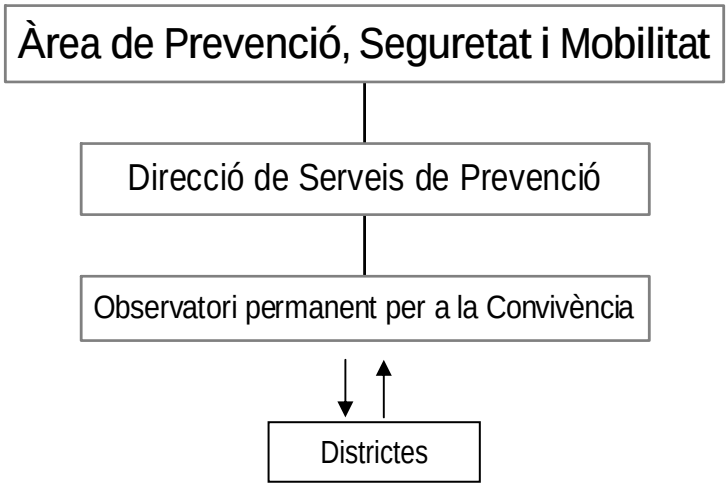

Objectius

Els objectius fonamentals són:

1. Establir eines i metodologies de coneixement que pemetin copsar l'impacte de les activitats que es desenvolupen a la ciutat i que generen impacte sobre la convivència o la percepció de conflictes.
2. Generar recursos i metodologies de treball que permetin donar resposta a les qüestions amb impacte en la convivència i la prevenció de conflictes.
3. Donar suport als districtes en la gestió de la convivència mitjançant una dinàmica de treball que es basi en la transversalitat i en la definició de les intervencions de cada un dels operadors.

4. Mobilitzar els recursos i serveis existents en el conjunt de l'organització municipal i aquells de caràcter extern que siguin pertinents per tal de conèixer l'estat del civisme i la convivència a la ciutat i establir línies d'acció.
5. Sensibilitzar i comunicar els valors propis de la convivència i el civisme mitjançant el treball amb la xarxa comunitària de la ciutat.

Organització

Al llarg dels primers anys de reforç de les polítiques de promoció del civisme i la convivència, la posta en marxa de les polítiques i intervencions municipals calia situar-la en una dimensió de conscienciació dels ciutadans i ciutadanes. En aquest marc, l'objectiu era assolir nivells òptims de respecte envers els altres i envers el medi, fomentant canvis d'hàbits a través d'eines i metodologies d'informació i comunicació. A més, el debat sobre la necessitat de corresponsabilització de la ciutadania va comptar amb l'aportació de persones del món acadèmic, social i polític de la ciutat que, en el marc de la Comissió Cívica, varen aportar diferents visions de la cultura cívica, de la tolerància i de la responsabilitat personal en els afers públics.

La dinamització, als districtes, sota aquesta cultura de coresponsabilització ciutadana va estar assegurada per les entitats cíviques.

Tal i com es recollia en les anàlisis del Pla del Civisme i del propi Observatori, sembla clar que una vegada consolidades les fases inicials de conscienciació i persistència de missatges cal impulsar línies d'intervenció que persegueixin la millora de la convivència a la ciutat.

Així doncs, el què ara cal és impulsar un sistema organitzatiu que vetlli per establir àmbits de gestió de la convivència, en el qual els serveis públics i les entitats i operadors privats, que intervenen en els territoris participin tant de l'anàlisi com de la gestió de les accions.

En aquest sentit, la Direcció de Serveis de Prevenció va desenvolupar, al llarg de l'any 2007, el projecte "Mapa d'actors en prevenció", projecte que ens ha permès identificar les accions que desenvolupen operadors privats i públics a la ciutat. Ara sabem que a Barcelona es desenvolupen mes de 300 accions que pretenen incidir en la convivència i la prevenció de la inseguretat. Així mateix, d'aquest projecte s'extreu que a la ciutat hi ha 148 entitats privades disposades a col·laborar en la posta en marxa de mesures educatives o en benefici de la comunitat com a recurs de responsabilització dels infractors i de reparació del dany comès a la comunitat.

Accions desenvolupades per entitats privades

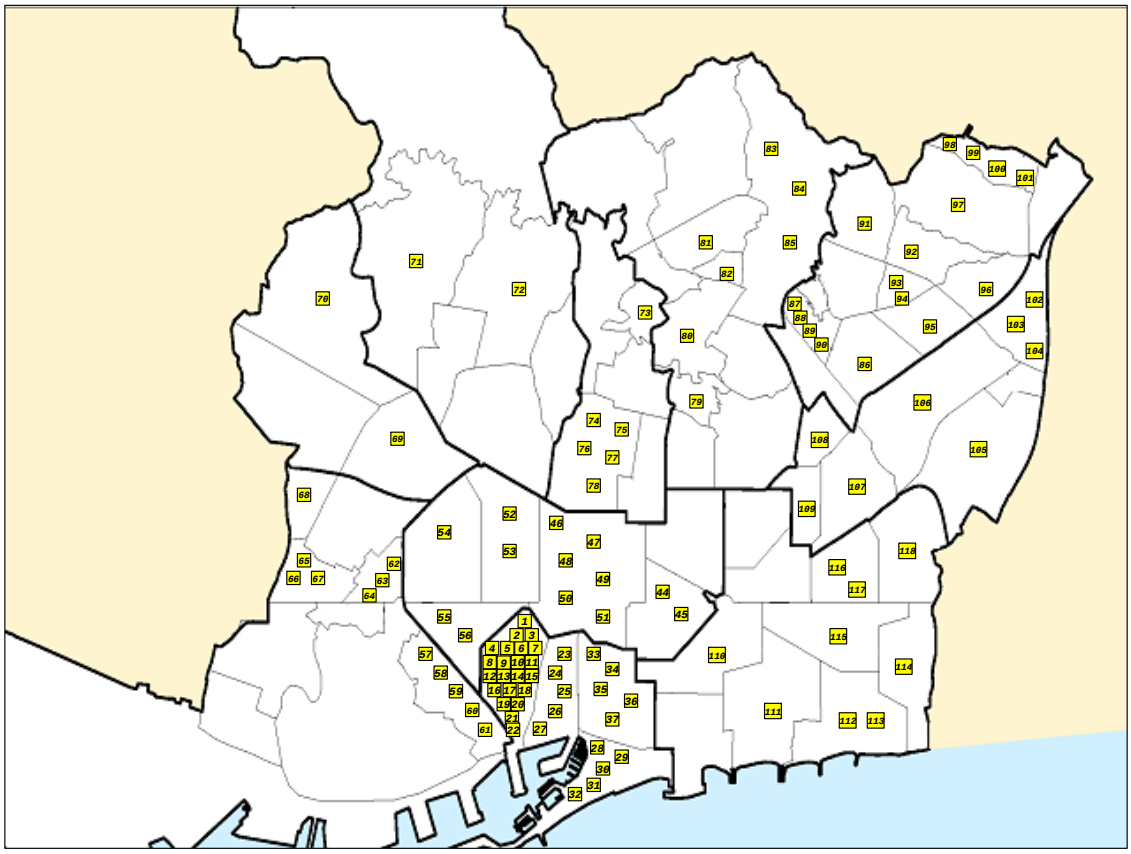

Ara estem doncs, en condicions de posar en marxa una organització de gestió de les polítiques de convivència en la qual participin operadors públics i privats: les Taules de Convivència i Prevenció.

Les Taules de Convivència i Prevenció estaran constituïdes sota la premisa que recull el corrent de pensament de l'humanisme cívic, aquell que assenyala que la democràcia no es només el respecte a unes normes i lleis que configuren l'estat de dret, sinó que per a l'ús i l'aprofundiment de la democràcia calen també actituds cíviques.

El treball d'aquestes Taules consistirà en:

- Reconèixer, valorar i utilitzar la diversitat de coneixements i habilitats en el sector voluntari, no lucratiu i comunitari esmerçats en tasques de prevenció i civisme.

- Assegurar la complementarietat i sinèrgia d'acció en matèria de prevenció i civisme. En especial, desenvolupant de manera compartida projectes principals o prioritaris.

- Implicar els diferents actors de la ciutat i els districtes en una política activa d'anticipació.

- Capacitar la ciutat i els districtes per anticipar-se o adaptar-se per respondre als reptes.

En una ciutat complexa i diversa com és Barcelona, en la qual la convivència es basa en la facilitat i qualitat de les interaccions entre els diferents ciutadans i ciutadanes, els principals valors han de ser el respecte, la tolerància, la solidaritat i la confiança mútua, que són els que promouen les interaccions.

Les Taules de Convivència i Prevenció seran l'espai on es podrà posar en valor la potència de capital social de la ciutat en la gestió de la convivència i dels conflictes.

També son un instrument del govern relacional de la ciutat o del que avui anomenem governança democràtica urbana, perquè permeten a l'Ajuntament:

- Ampliar i reforçar la representativitat i legitimitat democràtica al conjunt d'actors de la ciutat.
- Enllaçar amb la comunitat local actuant de capdavanter.
- Donar un enfocament integrador a la política de ciutat i districtes.
- Acumular el coneixement de tothom.
- Enllaçar amb les organitzacions no lucratives i voluntàries i trobar noves entitats i grups socials col·laboradors.
- Ajudar a formar consens en determinats temes claus.
- Donar impuls a la comunicació de tots els sectors amb la política municipal.

CONEIXEMENT I INFORMACIÓ

Territorialització

La diagnosi de l'estat de la convivència a la ciutat, la planificació d'actuacions de millora i l'anàlisi d'avaluació d'impacte, s'ha realitzat bàsicament a partir de l'escala districte. Així, al llarg del 2007, l'aproximació que s'ha desenvolupat per poder copsar quins eren els reptes a què calia donar resposta s'ha assentat en base a una metodologia de recerca d'informació de caràcter horitzontal, on les diferents xarxes relacionals que operen en els districtes han aportat la seva informació sobre les necessitats de la política de convivència i, el que és més important, sobre la percepció que tenen els veïns de la mateixa ciutat.

- Coneixement i informació

Els canals d'informació que ens han proporcionat elements per efectuar la diagnosi de l'estat de la convivència als districtes han estat:

- Entitats i associacions: hi han col·laborat associacions de veïns, comerciants, associacions de mares i pares, entitats culturals, entitats cíviques i plataformes juvenils.
- Ciutadans a títol particular: a través dels canals de participació (OACs, telèfon del civisme, comunicacions per correu electrònic a través de la pàgina web).
- Espais de participació existents (consells de prevenció i seguretat, d'educació, i de comerç, audiències públiques, plans comunitaris, etc.)
- Serveis municipals, tant de districte com centrals, especialment Serveis Personals, Serveis Tècnics, Manteniment i Serveis, Parcs i Jardins, Comunicació i Qualitat.
- Centres d'educació i cívics, biblioteques i casals de joves
- Mitjans informatius, tant d'àmbit territorial com premsa en general i webs de districte i de ciutat.

Diagnosi

De l'anàlisi de les cinc línies de treball establertes, es pot concloure que ens trobem davant de dos àmbits de polítiques clarament diferenciats tant pel que fa als seus objectius bàsics, com pel que fa a les tipologies d'intervenció. Per una banda, l'àmbit de les polítiques que persegueixen canvis en els hàbits de la població -la neteja, la tinença responsable d'animals i el soroll- ; per l'altra banda, l'àmbit que té a veure amb la gestió dels fluxos relacionals a la ciutat -l'ús de l'espai públic i la corresponsabilització dels veïns-.

Així doncs, les metodologies i els recursos emprats en cada una d'aquests dos grans àmbits han de ser diferents. De fet, ja en les primeres anàlisis del Pla de Civisme i del propi Observatori, es plantejaven les intervencions en l'àmbit de les modificacions d'hàbits, com de llarg recorregut. D'aquesta manera, es plantejava que, sent la població resistent als canvis de comportaments, només podien modificar-se amb la persistència dels missatges i en una dimensió temporal llarga.

Així, la intervenció en aquest àmbit a més de les campanyes d'informació i sensibilització, que caldrà continuar fent, ha de comptar amb una important aportació de recursos públics que intervenen en l'espai físic on es desenvolupen les activitats dels ciutadans i ciutadanes (la intensificació de la neteja a la ciutat, les intervencions al voltant d'una mobilitat més amable, la tasca que des dels serveis de manteniment del mobiliari urbà i dels parcs i espais públics, etc). D'altra banda, ha de comptar també amb el reforçament dels hàbits de respecte als altres i al medi a partir de l'exercici de l'autoritat -la intervenció de la Guàrdia Urbana i d'altres figures municipals, com la inspecció d'activitats-.

De fet, es pot afirmar que aquesta aportació de recursos públics és cabdal en el canvi de percepció de la ciutadania. Si observem les valoracions del darrer Òmnibus municipal (desembre 2007), veiem com en els ítems on la intervenció dels serveis públics és rellevant segueixen una tendència de clara millora (com, per exemple, la valoració de les molèsties en relació a la brutícia i les escombraries fora del lloc, els excrements de gossos i el soroll).

Quin és el comportament incívic que li molesta més? Algun altre?
(Espontània) (Suma de les dues respostes)

	Març 07	Juny 07	Set. 07	Des. 07
Brutícia, escombraries fora de lloc	36,9	40,2	39,6	31,9
Manca de respecte, de valors, d'educació	20,8	17,0	19,8	22,1
Excrements de gossos	22,3	23,0	20,2	16,1
Soroll	19,5	19,5	21,1	14,8
Fer les necessitats al carrer, escopir	7,6	6,1	12,6	10,0
Inseguretat, violència, agressivitat	5,6	5,5	5,2	8,2
Fer malbé el mobiliari urbà, l'espai públic	5,2	6,9	6,9	6,7
Drogues, alcohol	2,7	3,2	4,9	6,4
Vehicles que no respecten les normes	6,2	7,0	5,6	6,1
Grafittis / Pintades	4,2	5,8	4,9	4,3
Bicicletes, patins...	2,5	4,2	3,9	3,0
Intolerància vers els immigrants	1,6	1,3	1,0	1,0
Els okupes	1,8	0,7	0,5	0,8
Altres	4,7	2,3	3,6	2,5
Tot	0,4	0,1	0,1	0,6
Res	1,8	1,6	1,2	1,7
NS-NC	2,1	3,0	2,3	6,0
n	(1000)	(1000)	(1000)	(1000)

Les dades recollides en les successives edicions de l'Omnibus municipal (període 2004-2007) mostren com les mitjanes de resposta a les tres preguntes realitzades tenen una tendència lleugerament positiva, tant pel que fa a la valoració del comportament dels ciutadans com pel que fa a l'opinió que tenen de l'eficàcia de les polítiques desenvolupades per l'Ajuntament en relació al manteniment i la promoció del civisme.

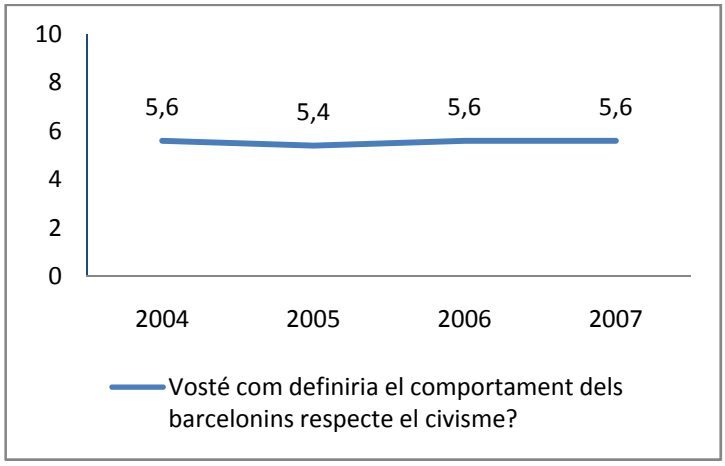

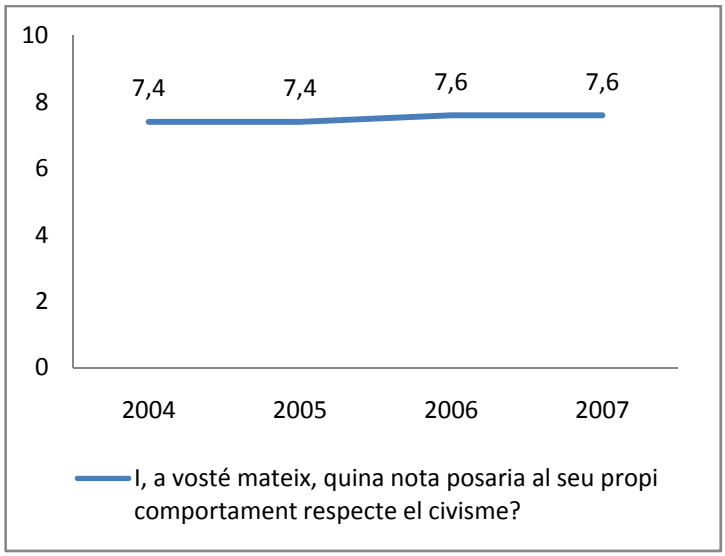

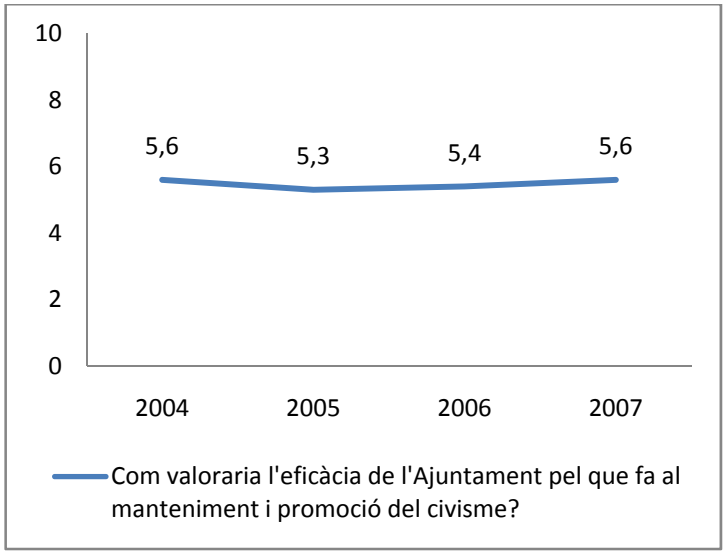

Aquesta lleugera millora de la valoració s'ha de situar en un context on el creixement de l'activitat a la ciutat, i en conseqüència, la pressió sobre els seus espais públics i els serveis de la ciutat ha estat molt important.

Per dimensionar l'abast de l'augment de l'activitat a Barcelona hem observat alguns indicadors significatius. El trànsit de passatgers al Port de Barcelona ha tingut un creixement, en el període 2000-2007 del 102,1%. L'activitat del Port de Barcelona, com a base del sector de creuers turístics, ha experimentat un creixement, en el mateix període, de més del 200%.

L'Aeroport de Barcelona ha assolit els 32.800.000 passatgers, el que representa un creixement en aquest període, 2000-2007, del 65,6%..

L'increment de les pernoctacions en establiments hotelers de la ciutat en els darrers 7 anys ha estat d'un 75%. També les visites a la ciutat han augmentat de forma important. En el mateix període el creixement ha estat del 126%.

Sota un context de no intervenció, aquests creixements en l'activitat a la ciutat, haurien de generar impactes negatius, per la sobrepressió a l'espai públic, tant en la percepció de la ciutadania, com en les tensions al medi urbà.

Ara bé les dades de valoració, recollides en les medicions de l'Omnibus, ens informen que tant els comportaments dels ciutadans i ciutadanes com l'activitat desenvolupada per l'Ajuntament, obté una valoració de millora. En aquest sentit, i a la llum d'aquesta relació entre augment d'activitat a la ciutat junt a la millora de la valoració que els barcelonins i barcelonines fan del seu propi esforç i del de l'ajuntament, ens fa concloure que les polítiques desenvolupades han tingut efectes clarament positius tant en la percepció que sobre la ciutat te la ciutadania, com de l'evolució dels comportaments cívics

L'altre àmbit d'intervenció, el relacional, té la complexitat de la col·lisió d'interessos, d'usos socials, d'acceptació de les diferències, en definitiva de gestió de la convivència. En aquest sentit, aquest és un àmbit d'intervenció en el qual, a banda d'uns hàbits cívics, cal una voluntat explícita d'acceptació de la resolució de les tensions que comporta viure en societat. Les metodologies i intervencions municipals han d'incorporar les capacitats de les entitats que intervenen en la gestió de la diversitat i la convivència. Abordar l'ús dels espais públics i la

corresponsabilitacio dels ciutadans i ciutadanes en aquest ús social de la ciutat obliga a posar en valor tot el potencial mesurat en capital social d'aquestes entitats.

Així al llarg de l'any 2007 les intervencions prioritàries que ha desenvolupat l'Observatori s'emmarquen en tres línies bàsiques de treball:

- **Ús dels espais d'utilització col·lectiva**

En aquesta línia hem considerat que la normal convivència a l'espai públic es pot veure alterada per l'ús inadequat, la incompatibilitat d'interessos en la utilització d'aquests espais o la massificació continuada.

S'han treballat temàtiques com el soroll, la neteja, la responsabilitat en la tinença d'animals de companyia i ocupacions inadequades de l'espai públic.

- **Corresponsabilitat ciutadana**

S'ha treballat sobre la idea de la necessitat de responsabilització dels veïns en la cura i respecte al seu entorn. Cal que els veïns i veïnes siguin actors del canvi i millora de la convivència en el seu entorn proper.

- **Educació i sensibilització**

Amb aquesta línia d'actuació es pretén difondre i reforçar els valors de la convivència, evitant que el desconeixement del marc normatiu i la relaxació dels hàbits siguin causa d'alteració de la convivència diària.

S'ha actuat en espais educatius, espais municipals d'ús col·lectiu (casals, centres cívics), festes populars i altres espais on la difusió del missatge pugui arribar a gran part d'usuaris.

COL·LABORACIÓ AMB LA XARXA ASSOCIATIVA

Dintre de la política de corresponsabilització i participació de la ciutadania en el desenvolupament d'una bona convivència, és bàsic comptar amb el suport del teixit associatiu dels territoris per poder desenvolupar els projectes i actuacions previstos.

De la mateixa manera, cal valorar la funció transmissora de valors i el treball de proximitat que representa poder treballar conjuntament.

En diferents línies de treball i amb aportacions diverses, hem col·laborat, entre d'altres, amb les següents associacions:

- Casal dels Infants del Raval
- Consell de la Joventut de Barcelona (CJB)
- Comerciants dels Encants Nous
- Complexe esportiu Can Ricart
- Coordinadora d'Entitats, Unió d'Associacions de veïns i Associació de Comerciants del Poble-sec
- Per l'altre cor cremat, Ajut al 4art. Món
- Projecte Dos Rius i Fundació Territori i Paisatge
- Centre ARAPDIS
- Creu Roja Joventut
- Associacions de veïns i comerciants de Trinitat Vella
- Centre de serveis socials Can Plana
- Associació de veïns Provençals-Verneda
- Associació de Concessionaris del Mercat de Provençals
- Sant Martí Eix Comercial
- Associació d'Amics del Parc i la Ludoteca Municipal Ca l'Arno
- Escola Baró de Viver i Escola l'Esperança
- CEIP Barcelona, Tibidabo i Prosperitat
- Associacions de veïns i entitats de Collserola i les Planes
- Centre cívic de Vallvidrera i Sarrià-Sant Gervasi
- Eix Comercial Sarrià
- Casal de barri la Miranda
- Taller d'història de Gràcia
- Ludoteca Sòller i Escola Aloma
- Associació Mascotes de les Corts

INSTRUMENTS DE TREBALL

L'Observatori Permanent per a la Convivència compta, com a eines de treball, amb la col·laboració d'entitats, convenis, subvencions, recursos de comunicació i informació, i d'altres recursos.

Col·laboracions amb entitats i associacions

Aquestes col·laboracions es concreten en diferents tipus:

Subvencions

En la convocatòria de subvencions per a 2007 es va crear una línia de suport a entitats i associacions que proposin projectes que puguin emmarcar-se en els següents criteris:

- Foment de la corresponsabilitat en espais urbans
- Promoció dels valors del civisme en col·lectius específics
- Sensibilització i informació del marc normatiu que regula la convivència

L'import total de les subvencions atorgades a 18 entitats i associacions ha estat, en l'any pressupostari 2007, de 60.000€.

Les entitats i projectes subvencionats són els següents:

- **Associació Casal dels infants del Raval- Projecte Barri Educador**

  El projecte pretén fomentar la convivència en l'espai públic, comptant amb la participació dels veïns i usuaris. S'han realitzat diverses activitats als Jardins de Sant Pau i a la plaça Folch i Torres. S'ha fomentat l'apropiació de l'espai públic per part d'entitats i veïnatge per fer-ne un ús social i comunitari.

- **Associació per a l'Estudi de Promoció del Benestar Social (PROBENS)-Projecte Bons Veïns**

  Mitjançant la realització de xerrades introductòries sobre normes cíviques realitzades per experts i agents socials es pretén millorar la convivència entre la gent del barri del Raval.

- **Associació de Comerciants del carrer Avinyó- Activitats de l'Associació de Comerciants**

  Programació d'una sèrie d'activitats a la plaça de la Verònica i a la plaça de George Orwell amb la finalitat de potenciar la convivència a l'espai públic. Es cerca la cooperació entre comerciants, veïns, gent gran, joves i nouvinguts.

- **GREC-Grup de recerca i estudi de conflictes-Premi NAFENT**

  Convocatòria de diversos premis al millor projecte d'intervenció per a la convivència en l'entorn social dels joves, adreçat a joves de centres educatius, entitats o organitzacions juvenils a fi de fomentar la convivència, els drets civils i el civisme.

- **Grup Ecologista del Nucli Antic de Barcelona (GENAB) - Projecte Terra d'Acollida**

  Mitjançant activitats d'aprenentatge a les aules de les escoles d'adults es pretén fomentar el coneixement de les normes cíviques i de convivència. S'ha dut a terme a les escoles d'adults de Ciutat Vella amb la col·laboració de GEIPPES (Grup d'Educadors per a la Integració de Persones en Perill d'Exclusió Social)

- **Associació de Veïns i Amics del Passeig de Sant Joan**

  Projecte adreçat a escolars per aconseguir que aprenguin i gaudeixin de les zones enjardinades dels espais públics mitjançant diferents activitats. Hi han participat 6 escoles del barri.

- **Fundació Orfeó Gracienc - Projecte "Encontem" amb civisme**

  El projecte pretén crear un espai lúdic on fomentar els valors cívics i de convivència a través del teatre i dels contes infantils.

- **Lluïsos de Gràcia - Projecte "Un espai pel civisme"**

  A través de jocs i teatre relacionats amb temàtiques de civisme es realitza una acció d'acollida i integració a infants nouvinguts amb pocs recursos.

- **Associació Camí Amic - Experiència comunitària d'educació en valors.**

  Aquest projecte cerca la implicació de diferents agents de l'esquerra de l'Eixample per fomentar un ús del carrer més just i respectuós. Es tracta de crear una xarxa participativa amb la finalitat de projectar idees a l'entorn de la millora de certs espais públics.

- **Associació Esportiva Central - Civisme i convivència al Parc Joan Miró**

  Projecte adreçat a dinamitzar les pistes esportives del parc, per tal de potenciar-ne i diversificar-ne l'ús. De la mateixa manera s'ha incidit en la necessitat de mantenir l'espai en bon estat.

- **Federació d'Associacions Americanes a Catalunya (FASAMCAT) - Educació cívica i de convivència, formació de monitors**

  Des de les taules de treball, conferències i seminaris organitzats amb les entitats associades a la federació s'ha intentat transmetre els valors cívics i de convivència de la cultura d'acollida a partir de l'anàlisi i la comprensió de les normes establertes.

- **Associació de Veïns de Roquetes - Art per al civisme i la convivència a Roquetes**

  Realització de tallers de teatre i exposicions en diferents casals i espais col·lectius del barri, que relacionen diferents branques artístiques amb temes de convivència.

- **Associació Juvenil Sòcio-cultural Roket Project – "El carrer és nostre"**

  Realització d'activitats per incrementar la participació juvenil i tenir un punt de trobada. També s'han organitzat activitats al carrer relacionades amb els tallers de l'Associació.

- **Associació de veïns Trinitat Nova – "La Trini es renova, cuida-la"**

  L'objectiu d'aquest projecte és socialitzar sectors en perill d'exclusió social i desenvolupar processos de participació i transformació de l'entorn. S'ha actuat a través de dos projectes operatius:

  - Projecte "Mosaic": realització d'un mosaic de contingut lliure a partir del treball directe de veïns en situació d'exclusió laboral.

  - Projecte "Murs sense fronteres": en el mateix sentit que l'anterior, es treballa amb joves per modificar el paisatge urbà del barri.

- **Associació de Veïns Pi i Margall - Pla comunitari a Baró de Viver**

  El projecte es basa en dues línies de treball: fomentar la participació del teixit associatiu del barri i implantar alternatives a la inserció socio-laboral.

  S'han fomentat trobades i espais per al coneixement mutu entre tots els agents implicats en el foment de la convivència i la sensibilització envers els valors del civisme, sempre tenint cura de l'entorn. També s'han realitzat accions per al foment del treball en xarxa per a la millora de parcs, places i jardins.

  Part de la subvenció s'ha destinat a l'elaboració d'una maqueta d'un centre social per al barri.

- **Martinet per l'educació - "Al Besòs veïns i amics"**

  S'ha contribuït a la realització d'un concurs per a la convivència relacionat amb la producció artística (plàstica i escrit) i diferents activitats que acompanyen el lliurament del premi.

- **Associació de Comerciants de Creu Coberta - Creu Coberta cívica, neta i bonica**

  Mitjançant la participació en diferents actes populars al barri es difonen consells cívics i de bona convivència. També s'ha realitzat un conte, "Creu Coberta, història d'un carrer", que fomenta el sentiment de pertinença al barri.

  S'han realitzat activitats per potenciar la multiculturalitat en el marc dels actes populars celebrats al barri.

- **Coordinadora d'Entitats del Poble Sec - Impuls de la Comissió de seguretat ciutadana i de civisme**

  Realització de les Jornades de Seguretat i Convivència al Poblesec, amb la participació de membres d'entitats, tècnics, treballadors socials, forces i cossos de seguretat i membres de la junta coordinadora. La finalitat és aportar coneixements per dotar d'eines que ajudin a comprendre els nous reptes davant la complexitat de les problemàtiques de convivència i que ajudin a la recerca de solucions.

Convenis

Després de la valoració positiva de l'experiència pilot "Joves associats parlen de convivència als centres de secundària" realitzada l'any 2006, s'ha donat continuïtat al projecte, ampliant-lo fins a 12 instituts i amb la participació de 940 alumnes.

Els objectius d'aquest projecte són:

- Sensibilitzar els i les joves en el respecte als valors que generen i es deriven de la convivència.
- Donar a conèixer aquests valors a partir del testimoni de persones joves associades que actuïn com a model de referència per l'alumnat.
- Donar a conèixer els valors de l'associacionisme i la participació entre l'alumnat de secundària.
- Obrir la possibilitat d'articular iniciatives de participació dels alumnes a l'institut encarades a millorar la convivència al centre i/o al barri.
- Reforçar i promoure el treball interassociatiu en els barris i districtes de la ciutat.

Aquest projecte s'articula mitjançant sessions de treball desenvolupades per joves que pertanyen al món associatiu generant una dialèctica juvenil entre aquests i els alumnes dels Instituts d'Educació Secundària.

Els centres on l'any 2007 s'ha desenvolupat aquest projecte són:

- IES Fort Pius
- IES Balmes
- IES Maragall
- IES Bernat Metge
- IES Josep Comas i Solà
- IES Príncep de Viana
- IES Joan Fuster
- IES Galileu-Galilei
- IES Costa Llobera
- IES Narcís Monturiol
- IES Francisco de Goya
- IES Anna Gironella Mundet

Recursos per a la comunicació i la participació

- **Xarxa de Ciutadans pel Civisme**

  Formada per persones i entitats inscrites de manera voluntària i unides per l'interès en tot allò referent a la convivència a la nostra ciutat.

  Periòdicament reben el Butlletí de la Xarxa de Ciutadans pel Civisme, publicació electrònica que informa sobre les activitats i iniciatives relacionades amb la convivència que es desenvolupen a la nostra ciutat. És també una font d'informació teòrica sobre aquesta temàtica.

  Actualment, el nombre d'inscrits a la Xarxa és de 858 persones i 75 entitats o associacions.

- **Pàgina web, www.bcn.cat/civisme**

  Aquest recurs es consolida com a eina d'informació. Des de la seva posada en marxa el 2004, el nombre de consultes ha anat augmentat progressivament:

  El nombre de visites al web de civisme ha estat de 149.821, la qual cosa representa una mitjana de 404 visites per dia. Això suposa que el nombre de persones que han entrat en contacte amb el web és de 71.985.

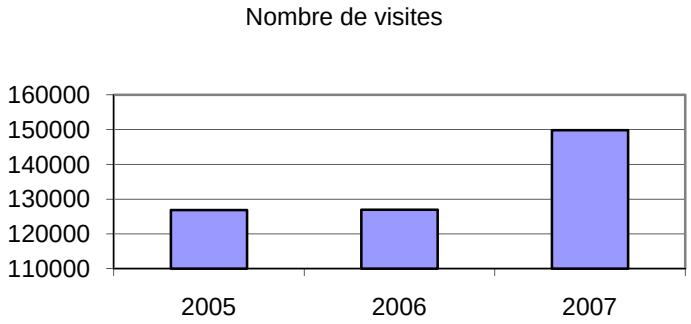

- **Telèfon del civisme (900.226.226) i web municipal (L'Ajuntament t'escolta)**

  Ambdós són instruments de comunicació a través dels quals els ciutadans i ciutadanes poden canalitzar les seves consultes, queixes, o comunicar incidències relacionades amb el funcionament de la ciutat. En concret, el nombre de consultes relacionades amb temes de convivència que han estat respostes des de l'Observatori és de 213. La resposta s'efectua a través del sistema IRIS.

  El nombre d'incidències o queixes relacionades amb temes de convivència recollides a través d'aquests serveis ha estat de 2.593.

Recursos per a la sensibilització i l'educació

- **Banc de recursos**

  Aquest recull de material didàctic, exposicions, activitats i tallers relacionats amb la convivència i el civisme pretén agrupar l'oferta de materials que es produeixen a la ciutat i posar-la a disposició de la ciutadania, sigui a títol particular o agrupada en associacions, centres cívics, trobades populars, etc., per promoure i difondre el comportaments cívics.

  Les visites a aquest web han passat de 5.234 visites el 2006 a 8.830 visites el 2007.

  El nombre de recursos disponibles en aquest web és actualment de 132.

- **Presència a festes populars, mostres d'entitats i fires**

  Els actes i festes populars són un bon punt de difusió dels valors a favor de la bona convivència. Per aquest motiu, s'han aprofitat aquestes plataformes per arribar al major nombre possible de receptors mitjançant activitats lúdiques i informatives. Les temàtiques tractades en aquestes activitats cerquen sempre la corresponsabilitat dels veïns i veïnes en la millora de la convivència.

- **Edició de materials de comunicació i sensibilització.**

  - DVD "Bons veïns, millor barri" (Les Corts)
  - Fullet "Nosaltres som el Poble Sec"
  - DVD "Civisme i convivència" a les Aules de convivència de CV. Col·laboració.
  - La Revista del Barrio (Roquetes). Col·laboració.
  - Edició de díptics i tríptics amb recomanacions sobre civisme i convivència (reserva aparcaments discapacitats St. Andreu)
  - "A les comunitats viu amb bona convivència"

ELS PROJECTES I INTERVENCIONS de L'ANY 2007

L'Observatori per a la Convivència ha iniciat o col·laborat, al llarg de l'any 2007, en diversos projectes i actuacions seguint les línies de treball definides i adequant-les a les mancances o anomalies detectades en cada territori en termes de convivència:

Ús dels espais d'utilització col·lectiva

- **Espais públics**

Els projectes que s'han desenvolupat tenen com a denominador comú la millora de la convivència en espais en els quals s'ha detectat algun tipus de conflicte d'interessos d'ús de l'espai, d'ús indegut o abandonament d'ús per part dels veïns i veïnes.

Algun d'aquests projectes han estat acompanyats per la intervenció d'altres serveis del districte (manteniment de l'espai urbà, recollida i neteja, parcs i jardins) per esmenar deficiències o mancances derivades del mal ús o del deteriorament normal de l'espai, o per adequar l'espai a nous usos.

Projecte "Barri Educador"

L'Observatori ha donat suport a aquest projecte desenvolupat pel Casal dels Infants del Raval . El projecte pretén crear vincles i xarxes per construir un barri educador. A partir del diagnòstic realitzat, s'han desenvolupat activitats per normalitzar l'ús dels Jardins de Sant Pau del Camp i s'han realitzat un seguit de campanyes informatives per donar a conèixer les normatives d'ús de l'espai públic a la Rambla del Raval.

- **Projecte per a la millora de la convivència als espais: Pl. de Fort Pienc, Can Bruixa, plaça Sòl de Baix, jardins Ernest Lluch, parc de Sant Martí i entorn, Pistes Vermelles i entorn, pl. Osca, jardins de la Mediterrània i plaça Baró de Viver**

Actuacions per potenciar aquests espais com a espais de trobada, fomentar-ne el bon ús i difondre arguments en favor de la bona convivència. Hi han col·laborat diferents entitats i associacions de cada zona. Les actuacions han consistit en campanyes informatives (neteja, tinença responsable d'animals) i activitats lúdiques i educatives.

En alguns casos, com és el cas de la plaça d'Osca, els jardins de la Mediterrània i la plaça Baró de Viver, han requerit, a més, un reforç dels serveis de neteja i manteniment per convertir-los en espais més atractius per a l'ús. També s'hi ha reforçat la vigilància.

Campanyes de tinença responsable d'animals

Desenvolupades en diversos parcs i espais dels districtes de Barcelona amb l'objectiu de conscienciar els propietaris de gossos de la seva responsabilitat en el manteniment dels espais en condicions de neteja adequades. En algun dels espais esmentats s'ha lliurat material per facilitar la recollida dels excrements.

Dinamització de la caseta del guarda del Pantà de Vallvidrera

S'hi han desenvolupat accions de difusió dels valors de la bona convivència cercant l'autogestió de l'espai per part dels veïns. Les accions proposades inclouen microprojectes de neteja de l'entorn i reducció de la contaminació acústica.

Projecte Grafit

Dissenyat conjuntament amb la Secretaria Tècnica de Prevenció del districte, aquest projecte té tres objectius: la prevenció, la potenciació del grafit controlat i les accions de reparació dels joves infractors. Es planteja el desenvolupament d'activitats controlades de pintades de grafits en espais públics i privats (en aquest cas, amb contacte previ amb les associacions de veïns i comerciants).

Projecte per a la millora de la convivència al passeig de Sant Joan

Un cop fet l'anàlisi del conflictes de convivència sobre el terreny, s'han elaborat propostes que inclouen actuacions transversals per part dels serveis de manteniment i de parcs i jardins, i el contacte amb els usuaris i usuàries de l'espai per informar sobre les normes per a la bona convivència. Les accions d'aquest projecte es desenvoluparan el 2008.

Suport al Pla de desenvolupament comunitari de La Salut

L'Observatori participa en la comissió de Civisme del Pla de desenvolupament, la qual realitza el diagnòstic de l'estat de la convivència al barri. S'han recollit i elaborat propostes per millorar els conflictes causats pel turisme massiu de la zona així com per la brutícia.

Projecte per a la millora de la convivència a les escales de l'Alguer

La millora de la convivència en aquest espai requereix d'una acció transversal (manteniment, neteja, enjardinament) que s'acompanyarà d'un seguit d'accions dissenyades per millorar la convivència i implicar els usuaris i usuàries. Les accions es desenvoluparan el 2008.

Projecte de millora de la convivència a les Pistes esportives de Vista Parc

Elaboració de la normativa d'ús d'aquest espai sobresaturat en el seu ús en col·laboració amb el tècnic d'esports.

Intervenció al Campillo de la Virgen a Ciutat Meridiana

Després de l'anàlisi d'usos d'aquest espai, s'hi ha intervingut elaborant de forma participativa la normativa d'ús d'aquest espai. S'ha regulat horari, la quantitat d'usuaris, la utilització de papereres de cartró, la prohibició de venda ambulant, etc.

Projecte de millora de la convivència a les Pistes esportives Antoni Gelabert

S'han desenvolupat diferents projectes coordinats pel Pla Comunitari de Roquetes per millorar la convivència en aquest espai:

- Lliga de futbol cívica: coresponsabilització dels participants en la neteja i bona convivència.

- Revista del Barrio: foment de la sensibilització en temàtiques de neteja, convivència entre ètnies, etc.

Projecte millora de la convivència al solar entre C/Alloza i C/Santanyí

La reconversió d'aquest solar en un espai de joc ha anat acompanyada de l'organització d'activitats adequades a l'ús de l'espai, reconvertit en un parterre de plantes aromàtiques que és mantingut pels nens i nenes de la Ludoteca Sóller i de l'Escola Aloma.

Acords cívics

Són compromisos que impliquen tant l'Ajuntament com les entitats signants per tal de contribuir a la millora de la convivència entre veïns, veïnes i comerciants del sector.

S'ha signat l'acord cívic amb l'associació Sant Martí Eix Comercial. La signatura amb les associacions de la plataforma veïnal de la Gran Via se signarà durant el primer trimestre de 2008.

S'han establert contactes amb els representants de l'Eix comercial de Sarrià per estimular-ne l'acord.

- **Espais privats d'us comú**

La detecció de conflictes de convivència en espais privats d'ús comú ens ha portat l'any 2007 a obrir una nova línia de treball amb la intenció de recuperar els costums de bon veïnatge en diferents comunitats de veïns i veïnes.

Projecte per a la convivència amb les comunitats de veïns i veïnes de Ciutat Vella.

Mitjançant la tasca desenvolupada per dos Educadors, la intervenció pretén traslladar un seguit de missatges i hàbits de convivència i civisme. El projecte compta amb dues línies:

- edició d'un calendari per al 2008 on es recullen missatges sobre valors i accions essencials de convivència i civisme.

- contacte directe amb els veïns per repartir el material i reforçar la transmissió del missatge.

Projecte "Aperitiu entre blocs"

Mitjançant la reunió per a un aperitiu, es cerca la potenciació de relacions positives entre veïns i la informació dels protocols d'intervenció dels diferents serveis del districte.

"A les comunitats viu amb bona convivència"

Projecte que preveu la difusió d'un quadríptic en el qual s'hi ha estat treballant. La difusió es farà a les llars del districte de Sant Martí el 2008.

Corresponsabilització ciutadana

Dins d'aquesta línia de treball s'han desenvolupat els següents projectes i actuacions:

Concurs de dibuix "Som un barri cívic"

Des de l'Observatori s'ha donat impuls a aquesta iniciativa dels Comerciants dels Encants Nous. Mitjançant l'organització anual d'un concurs de dibuix es pretén fer arribar a petits i grans la necessitat de respectar, mantenir i tenir cura del barri, de manera que es reforça la idea de la responsabilitat individual.

Edició del fullet "Nosaltres som el Poble Sec"

Amb aquesta eina de comunicació, impulsada des de l'Observatori, hem volgut difondre les bones pràctiques veïnals i el sentiment de pertinença al barri, reforçant d'aquesta manera el sentiment de corresponsabilitat en qüestions de convivència. Hi han participat diverses entitats del barri.

"Bons veïns, millor barri"

L'Observatori va acollir aquest projecte dissenyat per l'Àrea de Serveis Personals i les entitats "Per l'altre cor cremat", "Ajut al 4rt. Món" i "Banc solidari" i ha donat suport a la posta en marxa.

La finalitat del projecte és potenciar les xarxes informals de bon veïnatge i fomentar la corresponsabilitat de la comunitat en la resolució de conflictes, a la vegada que promoure els valors de solidaritat, convivència i respecte.

La promoció s'ha fet mitjançant l'edició d'un DVD i a través de cel·lebracions populars.

Projecte de Gestió Participativa en la Riera de Vallvidrera

L'Observatori ha participat en diferents jornades de treball amb la incorporació de propostes relacionades amb la convivència i el civisme.

El projecte es consolida creant uns espais de participació per a la reflexió i la recerca d'eines d'intervenció en l'entorn més immediat.

Aquest projecte està integrat per diferents associacions i administracions.

Foment dels valors per a una bona convivència a les festes majors de Gràcia

L'Observatori ha participat en aquestes festes oferint un espai on el civisme i la bona convivència són els eixos per a dinamitzar la Pl. del Diamant.

Projecte d'inserció laboral a Ciutat Meridiana

El projecte contempla la inserció de joves en situació de risc a través de la inserció sòcio-laboral en l'àmbit de la neteja. Aquest projecte contempla també un vessant d'implicació de la comunitat i l'apropament dels joves als centres educatius. A les escoles col·laboradores s'han realitzat jornades d'intercanvi d'informació per sensibilitzar als usuaris de la institució de la importància de mantenir net el propi entorn i transmetre el missatge de la corresponsabilitat.

- **Projectes dins la Taula de Convivència del Pla comunitari de Ciutat Meridiana**

S'han desenvolupat els següents projectes:

- Fotomaton: permet recollir les opinions de veïns i veïnes del barri durant la festa major sobre temes de convivència i civisme. És la primera presa de contacte amb el projecte Bústia de Barri.
- La "Bústia de Barri": permet recollir els suggeriments dels veïns i veïnes quant al civisme i la convivència i d'aquesta manera involucrar-los en els processos de canvi i transformació.

Sensibilització i educació

Delimitar els projectes i activitats que s'han desenvolupat dins d'una sola línia de treball és difícil, ja que una acció enfocada en un d'aquests sentits actua alhora en l'altre. Qualsevol esforç dirigit cap a l'educació en valors incrementa la sensibilització envers aquests valors.

- **Projectes d'educació**

DVD de civisme i convivència del districte de Ciutat Vella

Material adreçat a la població nouvinguda en què es tracten temàtiques de civisme i convivència. Aquest projecte es desenvolupa dins del Pla Municipal d'Immigració i s'utilitzarà com a eina educativa a les Aules de Convivència del districte.

Jocs cívics per a la inauguració de la pacificació del carrer Comte Borrell

Mitjançant jocs es pretén sensibilitzar la mainada en temes com la neteja, el soroll i el manteniment dels espais públics. L'objectiu d'aquesta acció sensibilitzadora va ser reforçar el missatge d'aquesta zona 30 i els seus avantatges.

Foment dels valors de la convivència als casals d'estiu

Aquesta actuació s'ha realitzat als districtes de Gràcia i de Sants-Montjuïc.

A Gràcia, l'objectiu ha estat potenciar la relació entre els participants dels casals del barri i treballar les actituds de la bona convivència en l'espai públic. El vehicle de difusió és la festa dels casals d'estiu, en la qual han participat més de 500 infants.

A Sants-Monjuïc s'ha actuat als casals d'estiu, explicant als infants la importància de tenir cura dels espais d'ús comú i d'altres actituds de bon veïnatge.

Agenda escolar

Dins del projecte que es desenvolupa en quatre escoles del districte de Gràcia, l'Observatori ha col·laborat afegint a l'agenda escolar les temàtiques relacionades amb el manteniment d'un espai públic de qualitat i del seu ús responsable. Aquest projecte, que es desenvolupa a través dels Serveis Personals del districte, compta amb la participació tant d'alumnes com de mestres i famílies.

Projecte de convivència a l'IES Picasso

Dissenyat al llarg del 2007, aquest projecte s'implementarà el 2008 amb l'objectiu d'introduir la temàtica de la convivència en el centre escolar d'una manera progressiva, i articular iniciatives de participació encaminades a millorar la convivència al centre o al barri.

Projecte cartell "Normes d'ús dels espais compartits"

Com a resultat del treball conjunt amb els Serveis Tècnics del districte de Sant Andreu i després d'estudiar sobre el terreny algunes places de les quals s'havien rebut queixes relacionades amb jocs de pilota que causaven molèsties, es va proposar la col·locació de cartells senyalitzadors amb les normes d'ús dels espais. La col·locació dels cartells es farà el 2008. De la mateixa manera es convocarà les escoles de la zona a unes sessions informatives (presentades de manera lúdica, mitjançant un taller o espectacle audio-visual) per presentar el cartell als alumnes de cicle superior i treballar la qüestió del respecte per les persones amb qui es comparteix l'espai públic.

PRIORITATS PER L'ANY 2008

Totes les anàlisis ens indiquen com les polítiques per garantir una ciutat mes convivencial passen per encarar intervencions d'anticipació als conflictes i gestió de la convivència. En aquest sentit, al llarg del 2008 prestarem una atenció especial a les qüestions relacionades amb la convivència als espais públics, als espais educatius i a les prestacions en benefici de la comunitat com a eina educativa i de recuperació social dels infractors.

Convivència als espais públics

L'espai públic és un concepte dinàmic que es defineix com a tal per l'ús que se'n fa. En aquest espai conflueixen persones i grups amb motivacions i interessos diversos. Per definició, és d'accés universal, i a vegades s'hi produeixen tensions entre els diferents usos. Tan és així que en moments concrets, l'espai públic pot ser usat de forma excloent per grups de persones i activitats; pot ser "colonitzat" amb actituds incíviques que provoquen conflictes de convivència.

Treballar per la convivència als espais públics significa desenvolupar projectes que, garantint-ne l'ús universal i no excloent i el compliment de les ordenances municipals, generin situacions de confiança i de respecte entre els seus usuaris. Es tracta, doncs, de gestionar l'espai amb mesures d'anticipació que previnguin el conflicte i fomentin la convivència, el respecte i la tolerància.

En aquesta dimensió d'espai públic cal posar especial atenció (per l'impacte que té en la convivència dels veïns i veïnes) en els espais privats d'ús públic i en els espais privats d'ús col·lectiu -com ara espais entre blocs d'habitatges, comunitats de veïns, etc.

La convivència a l'entorn escolar i educatiu.

L'escola és un espai fonamental per l'aportació de valors i de contingut que afavoreixin la construcció dels valors de la ciutadania. Per altra banda, és també a la institució escolar on s'evidencien els primers signes de les tensions socials i de manca de respecte envers els altres i el medi. En aquest sentit, desenvolupar projectes prop de les comunitats educatives i entre aquestes i el medi social i urbà en el qual estan inserides, és fonamental pel desenvolupament de la ciutat com a escenari de futur, respectuós amb la diferència i, també, amb els compromisos cívics.

Caldrà desenvolupar una intervenció activa en l'entorn escolar i educatiu per prevenir i donar resposta a les situacions generadores de conflictivitat, plantejant alternatives que facilitin la convivència a les aules i ajudin a donar resposta als problemes que es puguin produir dins i a l'entorn dels centres.

Les Mesures Educatives o en Benefici de la Comunitat.

Les Mesures Educatives o en Benefici de la Comunitat són un recurs idoni per desenvolupar polítiques basades en la responsabilització dels infractors, en la recuperació social dels danys produïts i en la conscienciació de la importància del fet comunitari i de viure en societat.

La implicació de la comunitat és imprescindible, en aquest sentit evidenciar la implicació de les entitats -més de 140- en el seu desenvolupament es posar en valor la potencia del capital social de Barcelona.

Juntament amb les mesures en benefici de la comunitat, caldrà impulsar la gestió alternativa dels conflictes que es produeixin a la comunitat, aportant solucions imaginatives a les situacions quotidianes que impliquen problemes entre veïns i deterioren la convivència. Cal potenciar el protagonisme de persones reconegudes per la pròpia comunitat, perquè actuïn com a referents o mediadors en la resolució dels conflictes, en una seqüència en què la comunitat adquireixi un paper cada vegada més protagonista com a actor principal de la vida social